

Holodomor

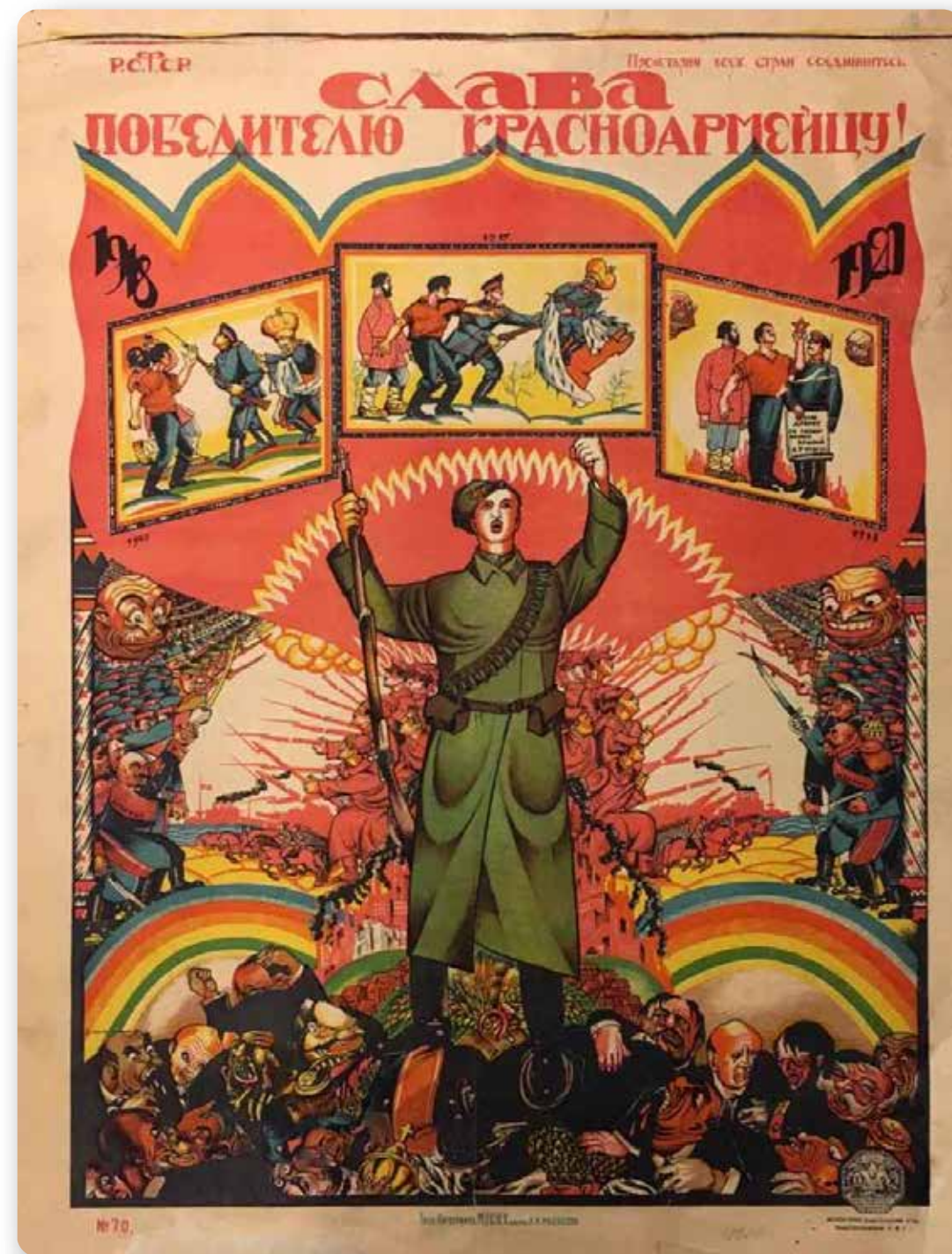
Uměle vyvolaný hladomor (ukrajinsky *holodomor*) na území sovětské Ukrajiny v letech 1932–1933 podle odhadů historika Timothyho Snydera stál život přibližně 3,3 milionu lidí. Hladomor byl součástí kampaně bolševické vlády vedené Josefem Stalinem. Cílem sovětského diktátora bylo za pomoci ekonomického nátlaku a politické perzekuce rolníků dosáhnout jejich vstupu do zemědělských družstev. Represe byla rovněž zaměřena na náboženské prvky venkovského života. Sovětská vláda se snažila zlomit, ponížit a změnit ukrajinskou společnost prostřednictvím masové vraždy. Hladomor také výrazně zasáhl kazašskou a části ruské svazové republiky.

According to estimates by historian Timothy Snyder, the artificially induced famine (Ukrainian: *holodomor*) in Soviet Ukraine in 1932–1933 cost the lives of approximately 3.3 million people. The famine was part of a campaign by the Bolshevik government led by Joseph Stalin. The Soviet dictator's goal was to use economic pressure and political persecution of peasants to force them to join agricultural cooperatives. The repression also targeted religious elements of rural life. The Soviet government sought to break, humiliate, and change Ukrainian society through mass murder. The famine also significantly affected Kazakhstan and parts of the Russian Soviet Republic.

Die künstlich herbeigeführte Hungersnot (ukrainisch *Holodomor*) auf dem Gebiet der Sowjetukraine in den Jahren 1932–1933 kostete nach Schätzungen des Historikers Timothy Snyder etwa 3,3 Millionen Menschen das Leben. Die Hungersnot war Teil einer Kampagne der bolschewistischen Regierung unter Josef Stalin. Das Ziel des sowjetischen Diktators war es, durch wirtschaftlichen Druck und politische Verfolgung der Bauern deren Beitritt zu landwirtschaftlichen Genossenschaften zu erreichen. Die Repressionen richteten sich auch gegen religiöse Elemente des ländlichen Lebens. Die sowjetische Regierung versuchte, die ukrainische Gesellschaft durch Massenmord zu brechen, zu demütigen und zu verändern. Die Hungersnot traf auch Kasachstan und Teile der Russischen Sowjetrepublik schwer.

IDEOLOGIE A NÁSILÍ V SOVĚTSKÉM SVAZU

Komunistická strana vznikla po rozkolu uvnitř ruského sociálně demokratického hnutí. Komunisté byli ideologicky orientováni na pokrok a budování městské, průmyslové společnosti, v níž vůdčí roli hrála doposud nerovnoprávná dělnická třída. Komunisté zvítězili v mimořádně brutální občanské válce v Rusku (1918–1922), ve které bojovali proti umírněným socialistům, liberálům i konzervativcům. Následně vytvořili diktaturu jedné strany, v níž nadále využívali proti svým politickým protivníkům teror a vnitřní mocenské spory řešili prostřednictvím palácových intrik a politicky motivovaných soudních procesů.

IDEOLOGY AND VIOLENCE IN THE SOVIET UNION

The Communist Party was formed after a split within the Russian social democratic movement. Communists were ideologically oriented toward progress and the building of an urban, industrial society in which the hitherto disenfranchised working class played a leading role. The Communists won an extremely brutal civil war in Russia (1918–1922), in which they fought against moderate socialists, liberals, and conservatives. They subsequently established a one-party dictatorship, in which they continued to use terror against their political opponents and resolved internal power struggles through palace intrigues and politically motivated trials.

Propagandistický plakát „Sláva vítěznému vojáku rudé armády“ z doby občanské války

Propaganda poster "Glory to the victorious soldier of the Red Army" from the Civil War era

Propagandaplakat „Ruhm dem siegreichen Soldaten der Roten Armee“ aus der Zeit des Bürgerkriegs

IDEOLOGIE UND GEWALT IN DER SOWJETUNION

Die Kommunistische Partei entstand nach einer Spaltung innerhalb der russischen sozialdemokratischen Bewegung. Die Kommunisten waren ideologisch auf Fortschritt und den Aufbau einer städtischen, industriellen Gesellschaft ausgerichtet, in der die bisher ungleichberechtigte Arbeiterklasse eine führende Rolle spielte. Die Kommunisten siegten in einem äußerst brutalen Bürgerkrieg in Russland (1918–1922), in dem sie gegen gemäßigte Sozialisten, Liberale und Konservative kämpften. Anschließend schufen sie eine Einparteien-Diktatur, in der sie weiterhin Terror gegen ihre politischen Gegner einsetzten und interne Machtkämpfe durch Palastintrigen und politisch motivierte Gerichtsprozesse austrugen.

„KULACI“ JAKO TŘÍDNÍ NEPŘÁTELÉ

V Sovětském svazu ve 20. letech pracovalo 85 % ekonomicky činných lidí v zemědělství. Komunisté však vnímali venkovany jako zaostalé, omezené a brzdící vývoj směrem k utopické beztřídní společnosti, kterou viděli jako společnost města a průmyslu. Jejich cílem bylo venkov modernizovat a přetvořit skrze takzvanou kolektivizaci, tedy vstupování soukromých zemědělců do kolektivních družstev kolchozů nebo státních sovchozů. Snažili se přitom využívat ideologického schématu třídního boje, jehož prostřednictvím rozdělili zemědělce na chudé, střední a bohaté, takzvané kulaky. Kolektivizace však během 20. let nebyla úspěšná a stát musel tolerovat na venkově soukromé hospodaření většiny zemědělců.

“KULAKS” AS CLASS ENEMIES

In the Soviet Union in the 1920s, 85% of the economically active population worked in agriculture. However, the communists perceived rural dwellers as backward, narrow-minded, and hindering the development of a utopian classless society, which they saw as a society of cities and industry. Their goal was to modernize and transform the countryside through so-called collectivization, i.e., the entry of private farmers into collective cooperatives (kolkhozes) or state farms (sovkhoses). In doing so, they sought to use the ideological scheme of class struggle, through which they divided farmers into poor, middle-class, and rich, the so-called kulaks. However, collectivization was not successful during the 1920s, and the state had to tolerate private farming by most farmers in rural areas.

„KULAKEN“ ALS KLASSENFEINDE

In den 1920er Jahren arbeiteten in der Sowjetunion 85 % der erwerbstätigen Bevölkerung in der Landwirtschaft. Die Kommunisten betrachteten die Landbevölkerung jedoch als rückständig, begrenzt und als Hindernis für die Entwicklung hin zu einer utopischen klassenlosen Gesellschaft, die sie als eine Gesellschaft der Städte und der Industrie sahen. Ihr Ziel war es, den ländlichen Raum durch die sogenannte Kollektivierung zu modernisieren und umzugestalten, d. h. durch den Beitritt privater Landwirte zu kollektiven Genossenschaften (Kolchosen) oder staatlichen Sowchosen. Dabei versuchten sie, das ideologische Schema des Klassenkampfes zu nutzen, mit dem sie die Bauern in arme, mittlere und reiche, sogenannte Kulaken, einteilten. Die Kollektivierung war jedoch in den 1920er Jahren nicht erfolgreich, und der Staat musste die private Wirtschaftstätigkeit der meisten Bauern auf dem Land tolerieren.

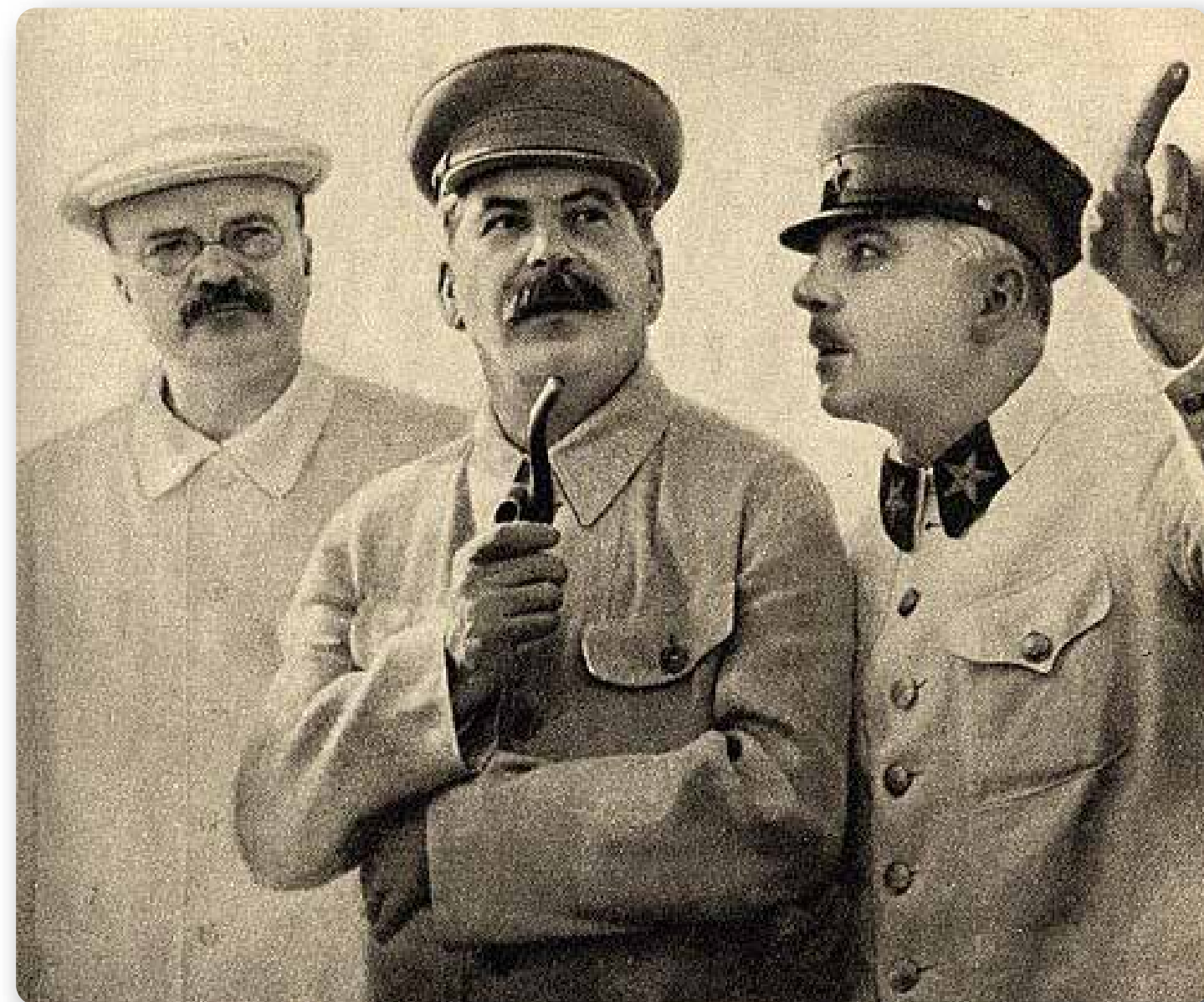
Propagandistický plakát „Pryč s kulaky z kolchozů“ rodmýchávající nenávist proti majetným zemědělcům

Propaganda poster “Away with the kulaks from the collective farms” stirring up hatred against wealthy farmers

Propagandaplakat „Weg mit den Kulaken aus den Kolchosen“, das Hass gegen wohlhabende Bauern schürt

PACHATELÉ

Na konci 20. let zvítězil v boji o moc v komunistické straně Josef Stalin. Jeho politickými spojenci a spolupachateli hladomoru byli v tomto období zejména Vjačeslav Molotov a Lazar Kaganovič. Násilná kolektivizace zemědělství na počátku 30. byla ideologicky motivovanou snahou společenskou strukturu země. Tato politika byl zároveň riskantní, protože vyvolávala silný odpor u zemědělců, a to především na Ukrajině. Stalin během své vlády výrazně zostril politické represe uvnitř strany a také třídní národnostní čistky a teror. Během čtvrtstoletí Stalinovy vlády v důsledku politicky motivovaných procesů, masových vražd, internace v pracovních a koncentračních táborech (Gulag) zahynulo několik milionů lidí.

Zleva, Vjačeslav Molotov, Josef Stalin a Kliment Vorošilov, 1937

From left: Vyacheslav Molotov, Joseph Stalin, and Kliment Voroshilov, 1937

Von links: Wjatscheslaw Molotow, Josef Stalin und Kliment Woroschilow, 1937

PERPETRATORS

At the end of the 1920s, Joseph Stalin won the power struggle within the Communist Party. His political allies and accomplices in the famine during this period were primarily Vyacheslav Molotov and Lazar Kaganovich. The violent collectivization of agriculture in the early 1930s was an ideologically motivated effort to change the social structure of the country. This policy was also risky because it provoked strong resistance among farmers, especially in Ukraine. During his rule, Stalin significantly intensified political repression within the party, as well as class and ethnic purges and terror. During the quarter-century of Stalin's rule, several million people died as a result of politically motivated trials, mass murders, and internment in labor and concentration camps (the Gulag).

DIE TÄTER

Ende der 1920er Jahre gewann Josef Stalin den Machtkampf innerhalb der Kommunistischen Partei. Seine politischen Verbündeten und Mitverantwortlichen für die Hungersnot waren in dieser Zeit vor allem Wjatscheslaw Molotow und Lazar Kaganowitsch. Die gewaltsame Kollektivierung der Landwirtschaft zu Beginn der 1930er Jahre war ein ideologisch motiviertes Bestreben, die gesellschaftliche Struktur des Landes zu verändern. Diese Politik war gleichzeitig riskant, da sie starken Widerstand bei den Bauern hervorrief, insbesondere in der Ukraine. Während seiner Herrschaft verschärfte Stalin die politischen Repressionen innerhalb der Partei sowie die Klassen- und Nationalitätenreinigungen und den Terror erheblich. Während des Vierteljahrhunderts der Herrschaft Stalins kamen infolge politisch motivierter Prozesse, Massenmorde und Internierungen in Arbeits- und Konzentrationslagern (Gulag) mehrere Millionen Menschen ums Leben.

OBĚTI

Ukrajinci jsou východoslovanským národem. Prvním státem na dnešním území Ukrajiny byla Kyjevská Rus. Důležité místo v ukrajinské historii má také Kozácký hetmanát z 17. a 18. století, který byl polonezávislým státním útvarem uvnitř Polsko-litevské unie. Na konci 18. století byla Ukrajinci obývaná území rozdělena mezi Rusko a Rakousko. V 19. století se přesto rozvinulo ukrajinské národní hnutí. V letech 1917 – 1919 Ukrajinci vytvořili několik krátce trvajících států, které byly ale následně připojeny k Sovětskému svazu a k Polsku. V rámci Sovětského svazu vznikla ukrajinská svazová republika. Jedním z mnoha paradoxů sovětského systému bylo, že ve 20. letech docházelo na území této republiky k ukrajinizaci v rámci podpory menšinových jazyků a kultur. Tuto politiku během hladomoru v roce 1933 Stalin zrušil a provedl čistky ve vedení ukrajinských komunistů. Například nejvýznamnější ukrajinský komunista Mykola Skrypnyk byl v té době odvolán ze své pozice a spáchal sebevraždu.

Hladovějící dívka v Charkově, snímek pořídil Alexander Wienerberger v roce 1933

A starving girl in Kharkiv, photograph taken by Alexander Wienerberger in 1933

Hungerndes Mädchen in Charkow, aufgenommen von Alexander Wienerberger im Jahr 1933

VICTIMS

Ukrainians are an East Slavic people. The first state on the territory of present-day Ukraine was Kievan Rus. The Cossack Hetmanate of the 17th and 18th centuries, which was a semi-independent state entity within the Polish-Lithuanian Union, also occupies an important place in Ukrainian history. At the end of the 18th century, the territories inhabited by Ukrainians were divided between Russia and Austria. Nevertheless, a Ukrainian national movement developed in the 19th century. Between 1917 and 1919, Ukrainians created several short-lived states, which were subsequently annexed by the Soviet Union and Poland. The Ukrainian Soviet Republic was established within the Soviet Union. One of the many paradoxes of the Soviet system was that in the 1920s, Ukrainization took place in this republic as part of the promotion of minority languages and cultures. Stalin abolished this policy during the famine of 1933 and carried out purges among the Ukrainian communist leadership. For example, the most prominent Ukrainian communist, Mykola Skrypnyk, was dismissed from his position at that time and committed suicide.

OPFER

Die Ukrainer sind ein ostslawisches Volk. Der erste Staat auf dem heutigen Gebiet der Ukraine war die Kiewer Rus. Einen wichtigen Platz in der ukrainischen Geschichte nimmt auch das Kosakenhetmanat aus dem 17. und 18. Jahrhundert ein, das ein halbunabhängiger Staat innerhalb der polnisch-litauischen Union war. Ende des 18. Jahrhunderts wurden die von Ukrainern bewohnten Gebiete zwischen Russland und Österreich aufgeteilt. Dennoch entwickelte sich im 19. Jahrhundert eine ukrainische Nationalbewegung. In den Jahren 1917–1919 gründeten die Ukrainer mehrere kurzlebige Staaten, die jedoch später der Sowjetunion und Polen angegliedert wurden. Im Rahmen der Sowjetunion entstand die Ukrainische Sozialistische Sowjetrepublik. Eine der vielen Paradoxien des sowjetischen Systems bestand darin, dass es in den 1920er Jahren im Rahmen der Förderung von Minderheitensprachen und -kulturen zu einer Ukrainisierung auf dem Gebiet dieser Republik kam. Diese Politik wurde während der Hungersnot 1933 von Stalin aufgehoben und er führte Säuberungen in der Führung der ukrainischen Kommunisten durch. So wurde beispielsweise der bedeutendste ukrainische Kommunist, Mykola Skrypnyk, zu dieser Zeit seines Amtes enthoben und beging Selbstmord.

PRŮBĚH A METODY GENOCIDY

Mezi lety 1927 až 1930 byly zdvojnásobeny kvóty na rekvizici obilí od zemědělců. Následovala kampaň proti takzvaným kulakům, která zasáhla přibližně pět milionů osob. Do roku 1933 režim deportoval 2,2 milionu lidí do exilu, 120 000 do Gulagu a desítky tisíc mimosoudně popravil. Tato perzekuce vyvolala řadu rolnických nepokojů a povstání. Represe snižovaly produktivitu zemědělství a navíc byla v letech 1932 a 1933 špatná úroda. To v kombinaci s tvrdě vymáhanými a vysokými rekvizičními kvótami zapříčinilo hladomor. Ve městech panoval nedostatek, ale přidělový systém zde do jisté míry fungoval, zatímco na venkově umírali lidé hlady. Lidé umírali buď tiše ve svých domech, nebo se vydávali žebrat jídlo do měst, na což režim reagoval omezováním jejich pohybu. Členové rodin viděli své blízké umírat hlady a nouze je nutila k tragickým životním volbám ohledně dělení jídla nebo prostředků, jakými bylo možné jen opatřit. Dokonce byla zdokumentována i řada případů kanibalismu. Stalin disponoval rezervami obilí, které nevyužil, aby hladomor předešel. Namísto toho ve své rétorice obviňoval zemědělce ze „sabotáže“ a ukrývání obilí.

THE COURSE AND METHODS OF GENOCIDE

Between 1927 and 1930, quotas for grain requisitioning from farmers were doubled. This was followed by a campaign against the so-called kulaks, which affected approximately five million people. By 1933, the regime had deported 2.2 million people into exile, sent 120,000 to the Gulag, and extrajudicially executed tens of thousands. This persecution sparked a series of peasant riots and uprisings. The repression reduced agricultural productivity, and in addition, the harvests in 1932 and 1933 were poor. This, combined with harshly enforced and high requisition quotas, caused famine. There was a shortage in the cities, but the rationing system worked to some extent, while in the countryside people were starving to death. People either died quietly in their homes or went to the cities to beg for food, to which the regime responded by restricting their movement. Family members saw their loved ones starve to death, and necessity forced them to make tragic life choices about how to divide food or whatever resources they could obtain. There were even a number of documented cases of cannibalism. Stalin had grain reserves at his disposal, but he did not use them to prevent the famine. Instead, he accused farmers of „sabotage“ and hiding grain in his rhetoric.

VERLAUF UND METHODEN DES VÖLKERMORDS

Zwischen 1927 und 1930 wurden die Quoten für die Beschlagnahmung von Getreide von Bauern verdoppelt. Es folgte eine Kampagne gegen die sogenannten Kulaken, von der etwa fünf Millionen Menschen betroffen waren. Bis 1933 deportierte das Regime 2,2 Millionen Menschen ins Exil, 120.000 in den Gulag und richtete Zehntausende ohne Gerichtsverfahren hin. Diese Verfolgung löste eine Reihe von Bauernunruhen und Aufständen aus. Die Repressionen verringerten die Produktivität der Landwirtschaft, und darüber hinaus gab es in den Jahren 1932 und 1933 schlechte Ernten. In Kombination mit hart durchgesetzten und hohen Beschlagnahmungsquoten führte dies zu einer Hungersnot. In den Städten herrschte Mangel, aber das Rationierungssystem funktionierte dort bis zu einem gewissen Grad, während auf dem Land Menschen verhungerten. Die Menschen starben entweder still in ihren Häusern oder gingen in die Städte, um um Essen zu betteln, woraufhin das Regime mit Bewegungseinschränkungen reagierte. Familienmitglieder sahen ihre Angehörigen verhungern, und die Not zwang sie zu tragischen Lebensentscheidungen hinsichtlich der Verteilung von Lebensmitteln oder der Mittel, mit denen sie sich diese beschaffen konnten. Es wurden sogar eine Reihe von Fällen von Kannibalismus dokumentiert. Stalin verfügte über Getreidereserven, die er nicht nutzte, um die Hungersnot zu verhindern. Stattdessen beschuldigte er in seiner Rhetorik die Bauern der „Sabotage“ und des Versteckens von Getreide.

Oběti hladomoru v ulicích Charkova, snímek pořídil Alexander Wienerberger v roce 1933

Victims of famine in the streets of Kharkiv, photograph taken by Alexander Wienerberger in 1933

Opfer der Hungersnot auf den Straßen von Charkow, aufgenommen von Alexander Wienerberger im Jahr 1933

POPÍRÁNÍ A UZNÁNÍ

Hladomor na Ukrajině i v jiných částech Sovětského svazu byl ve 30. letech striktně popírán. Sovětské propagandě se také podařilo omezit diskusi o hladomoru v Evropě a ve Spojených státech na ojedinělé hlasy. Přispěla k tomu velká uzavřenost Sovětského svazu, kde se stalo svědky těchto událostí jen málo osob ze zahraničí. Během připomínání si 50. výročí hladomoru v roce 1983 zvedli dané téma Ukrajinci žijící mimo Sovětský svaz, načež Moskva reagovala protesty a popíráním. Paměť na hladomor se následně stala důležitou součástí ukrajinské identity. Přinejmenším 35 zemí, včetně České republiky, uznalo hladomor na Ukrajině za genocidu. Po pádu Sovětského svazu se otevřela v ruské společnosti diskuse o zločinech Stalina, hladomor nevyjímaje. Podle průzkumů veřejného mínění však přibližně po roce 2010 začala většina Rusů Stalina vnímat jako kladnou historickou postavu. Tento trend se stupňuje ruku v ruce s utužováním autoritářské vlády Vladimira Putina a agresí vůči Ukrajině.

DENIAL AND RECOGNITION

The famine in Ukraine and other parts of the Soviet Union was strictly denied in the 1930s. Soviet propaganda also succeeded in limiting discussion of the famine in Europe and the United States to isolated voices. This was aided by the extreme isolation of the Soviet Union, where few people from abroad witnessed these events. During the commemoration of the 50th anniversary of the famine in 1983, Ukrainians living outside the Soviet Union raised the issue, prompting protests and denials from Moscow. The memory of the famine subsequently became an important part of Ukrainian identity. At least 35 countries, including the Czech Republic, have recognized the famine in Ukraine as genocide. After the fall of the Soviet Union, a discussion opened up in Russian society about Stalin's crimes, including the famine. However, according to opinion polls, after around 2010, the majority of Russians began to perceive Stalin as a positive historical figure. This trend has intensified hand in hand with the consolidation of Vladimir Putin's authoritarian rule and aggression towards Ukraine.

LEUGNUNG UND ANERKENNUNG

Die Hungersnot in der Ukraine und anderen Teilen der Sowjetunion wurde in den 1930er Jahren strikt geleugnet. Der sowjetischen Propaganda gelang es auch, die Diskussion über die Hungersnot in Europa und den Vereinigten Staaten auf vereinzelte Stimmen zu beschränken. Dazu trug die große Abgeschlossenheit der Sowjetunion bei, wo nur wenige Menschen aus dem Ausland Zeugen dieser Ereignisse wurden. Anlässlich des 50. Jahrestages der Hungersnot im Jahr 1983 griffen Ukrainer, die außerhalb der Sowjetunion lebten, dieses Thema auf, woraufhin Moskau mit Protesten und Leugnungen reagierte. Die Erinnerung an die Hungersnot wurde in der Folge zu einem wichtigen Bestandteil der ukrainischen Identität. Mindestens 35 Länder, darunter die Tschechische Republik, haben die Hungersnot in der Ukraine als Völkermord anerkannt. Nach dem Zusammenbruch der Sowjetunion wurde in der russischen Gesellschaft eine Diskussion über die Verbrechen Stalins, einschließlich der Hungersnot, eröffnet. Umfragen zufolge begann jedoch etwa nach 2010 die Mehrheit der Russen, Stalin als positive historische Figur wahrzunehmen. Dieser Trend verstärkt sich parallel zur Festigung der autoritären Herrschaft Wladimir Putins und der Aggression gegenüber der Ukraine.